การบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ประหยัด มีเชื้อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง“การบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา”เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำธร ธรรมพิทักษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัก)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง

พฤษภาคม 2555

กิติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์กำธร ธรรมพิทักษ์ ซึ่งเป็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาในการศึกษาครั้งนี้ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนเสียสละเวลาในการตรวจสอบแก้ไขโดยตลอดจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมสาขาวิชาในการให้กำลังใจและข้อมูลในการทำครั้งนี้รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์จนเสร็จสมบูรณ์ครั้งนี้

คุณค่าของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้คงจะเป็นประโยชน์ในการที่จะร่วมกันพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานของสาขานโยบายสาธารณะ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการศึกษาการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ผู้จัดทำขอมอบแด่บูรพคณาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณาชี้แนะและสนับสนุนให้กำลังใจในการศึกครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประหยัด มีเชื้อ

ชื่อเรื่อง การบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ผู้ศึกษาค้นคว้า นายประหยัด มีเชื้อ

กรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำธร ธรรมพิทักษ์

ประเภทสารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รป.ม. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 205 รายในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณาพบว่าความพึงพอใจของสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาในด้านปริมาณ คุณภาพ ความสม่ำเสมอของการไหลของน้ำแรงดันของน้ำความสะอาด ความใสและรสชาติของยังอยู่ในระดับพอใจบ้างถึงพอใจน้อยที่สุด ส่วนด้านการให้ความร่วมมือสมัครเข้าเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขายินดีสนับสนุนการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาโดยยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้น้ำประปาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการระบบประปาชาวบ้านต้องการให้จัดการโดยผู้นำชุมชน

Title	THE WATER OF STREAM MANAGEMENT FOR WATER SUPPLY COMMUNITY AT BANSANG SUBDISTRICT OF MOUNG DISTRICT OF PHAYAO PROVINCE
Author	Prayad Meechou
Advisor	Assistant Professor, Kamthorn Thambhiitaks
Academic Paper	Independent Study M.P.A. in Poblic policy,Univercity of Phayao,2012
Keywords	Participation

Abstract

This study aimed to investigate the management of water, mountains and the people of Ban Sang Subdistrict in phayao Province. Using a questionnaire to collect data of 205 patients were analyzed using descriplive analysis. The satisfaction of the mountains, the water quantity, quality and uniformity of the flow of water pressure and clean water. Clarity and teste of the garage at some level. The leastsatisfied. The cooperation of the application the user is willing to support the management of mountain water, mountain water. Were willing to pay a fee to use the water in good to excellent. The water management system to manage their communities.

สารบัญ

บทที่ **หน้า**

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์..... ..4

ขอบเขตการศึกษา..... 4

กรอบแนวคิดในการศึกษา..... 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 6

นิยามศัพท์เฉพาะ..... 6

2 แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง..... 7

แนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วม..... 7

แนวคิด และทฤษฎีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น..... 20

แนวคิด และทฤษฎีการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ. 2548..... 21

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 28

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 28

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา..... 29

การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 30

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา..... 25

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 31

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 32

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาในชุมชน..... 36

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น..... 41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 42

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 43

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาในชุมชน 43

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น 44

บรรณานุกรม 46

ภาคผนวก 48

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม 49

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า 55

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหมู่ที่ / บ้าน..... 32
2 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ..... 32
3 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา..... 33
4 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพหลัก..... 33
5 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย..... 34
6 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย ปลูกเต็มพื้นที่หรือไม่..... 34
7 แสดงจำนวนร้อยละของสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 35
8 แสดงจำนวนร้อยละของการใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม.... 35
9 แสดงจำนวนร้อยละของแหล่งน้ำที่ใช้ของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 36
10 แสดงจำนวนร้อยละของคุณภาพและปริมาณน้ำ..... 36
11 แสดงจำนวนร้อยละของลำดับการใช้น้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 37
12 แสดงจำนวนร้อยละของวัตถุประสงค์การใช้น้ำ..... 37
13 แสดงจำนวนร้อยละมีค่าใช้จ่ายหรือไม่..... 38
14 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของประปาภูเขา. 38
15 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ยินดีสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา..... 39
16 แสดงจำนวนร้อยละของการสนับสนุนโครงการจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา..... 39
17 แสดงจำนวนร้อยละของการจ่ายค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำประปาภูเขา..... 40
18 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ที่ควรเป็นแกนนำโครงการ..... 40
19 แสดงจำนวนร้อยละของช่วงเวลาที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด..... 40
20 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ยินดีให้ความช่วยเหลือโครงการประปาภูเขา..... 41

สารบัญภาพ

ภาพ **หน้า**

1 แผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย(เทศบาลตำบลบ้านสาง)..... 3

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ตำบลบ้านสางตั้งอยู่ระหว่างอุทยานแห่งชาติดอยหลวงกับกว้านพะเยา มีลำห้วยสายหลัก 2 สายได้แก่ ลำห้วยแม่พาด ไหลตามแนวเขตติดต่อตำบลบ้านสางกับตำบลสันป่าม่วง สู่อ่างเก็บน้ำแม่ต๋อมและมีลำเหมืองสาขา คือลำเหมืองขี้เหล็กซึ่งไหลสู่กว้านพะเยา ลำห้วยแม่ตุ่นไหลเป็นแนวเขตติดต่อตำบลบ้านตุ่นกับตำบลบ้านสาง ลงสู่อ่างเก็บน้ำแม่ตุ่น มีลำน้ำสาขา ร่องสาง ลำเหมืองบวบ ลำเหมืองข่อย ลำเหมืองแม่ตุ่น มีปริมาณน้ำไหลตลอดปี นอกจากนี้มีลำเหมืองที่เกิดจากแหล่ง“น้ำซับ”เช่นลำเหมืองย่าลาว ลำเหมืองเกาะทราย ลำห้วยจำบอน ซึ่งไหลเฉพาะฤดูฝนและฤดูหนาว จากสภาพความสมบูรณ์ของแหล่งน้ำดังกล่าว จึงดำเนินการก่อสร้างระบบประปาภูเขาในปี พ.ศ.2546 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสาง ได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบประปาภูเขา โดยส่งน้ำมาใช้ในพื้นที่บ้านม่อนแก้ว หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้งบประมาณ 684,800 บาท เพื่อทดลองและจำลองระบบประปาภูเขามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เมื่อปี พ.ศ.2549 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสาง ได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการก่อสร้างถังกรองขนาด 10 ลบ.ม./ชม.และถังน้ำใสขนาดความจุ 100 ลบ.ม.งบประมาณ 734,800 บาท เมื่อปี พ.ศ.2551 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสางได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการวางท่อเมนขนาดท่อ 4 นิ้ว ความยาวท่อ 7,000 ม.และท่อเมนพีวีซีขนาดท่อ 3 นิ้ว ความยาวท่อ 19,000 ม. งบประมาณ 3,734,800 บาท เมื่อปี พ.ศ.2552 เทศบาลตำบลบ้านสาง ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างฝายกั้นน้ำ เพื่อทดน้ำให้เข้าสู่ท่อส่งน้ำ งบประมาณ 98,000 บาท เมื่อปี พ.ศ.2553 เทศบาลตำบลบ้านสางได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการก่อสร้างถังดักตะกอนขนาดความจุ 24 ลบ.ม.งบประมาณ 334,800 บาท

ในปัจจุบันมีระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อกับการบริหารราชการของเทศบาลตำบลบ้านสางหลายข้อ เช่น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 พระราชบัญญัติกำหนดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2548 ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ การเพิ่มรายได้และการบริหารงาน

ภายในท้องถิ่นโดยเฉพาะการโอนทรัพยากร งบประมาณ กำลังคน อำนาจหน้าที่ ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการจากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่น

จากเหตุผลข้างต้นได้นำสู่การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2548 เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง

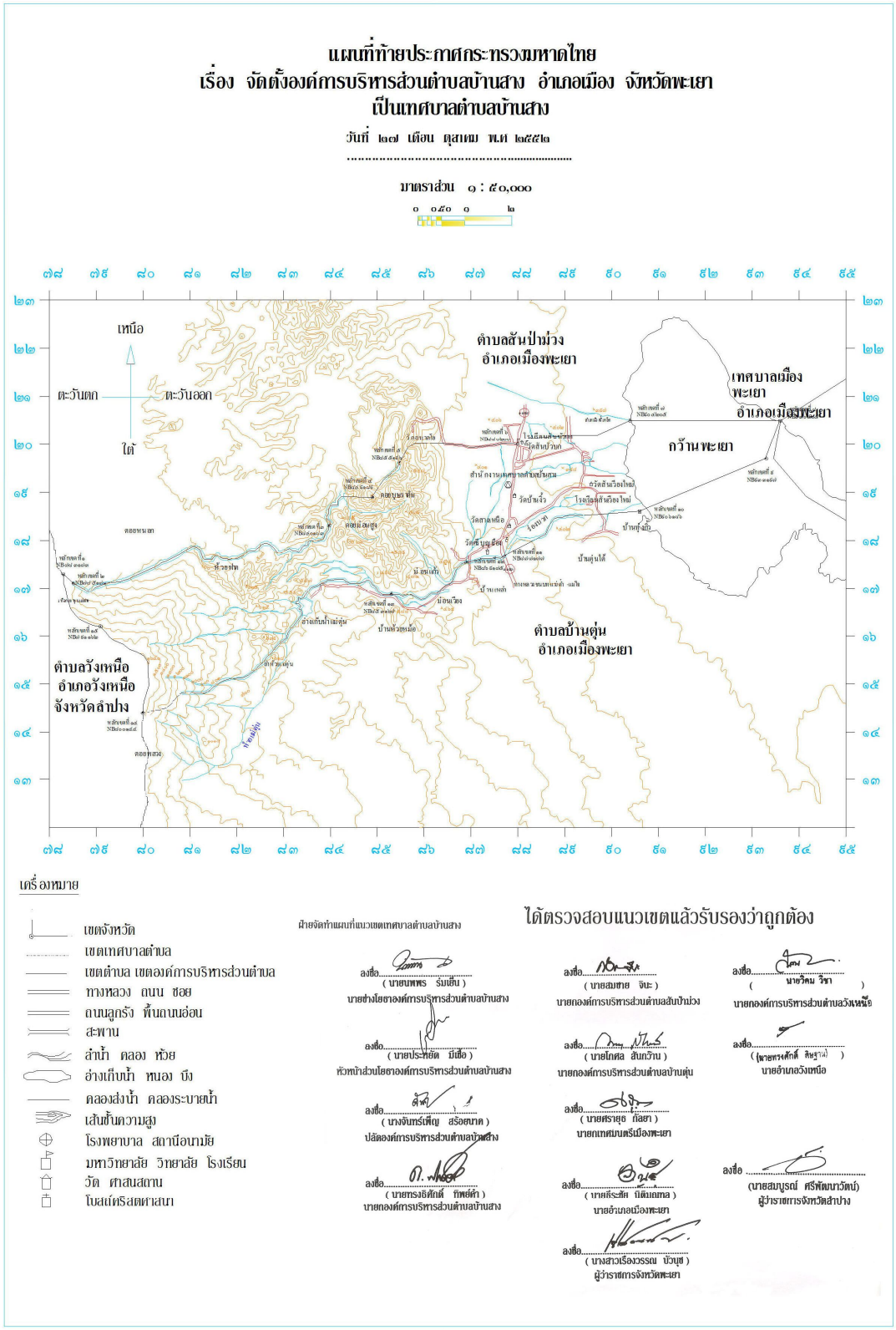

ภาพ 1 แสดงแผนที่ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย (เทศบาลตำบลบ้านสาง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดให้มีกระบวนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบประปาภูเขา

2. เพื่อสร้างต้นแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาด้วยประชาชนในชุมชน อาทิ โครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบการบริหารงบประมาณ รูปแบบการบริหารการบำรุงรักษาระบบประปา และรูปแบบการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบของชุมชน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตเนื้อหาการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา การศึกษาค้นคว้าแบบปฏิบัติการ (Action Research) ที่มุ่งแก้ปัญหาเรื่องโครงสร้างการบริหารจัดการรูปแบบการบริหารงบประมาณ รูปแบบการบริหารการบำรุงรักษาระบบประปาภูเขา และรูปแบบการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบของชุมชน โดยผู้ศึกษา(คณะผู้บริหารเทศบาล)และผู้ร่วมศึกษา(ชุมชนบ้านสาง)ต่างร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมิน(Participatory Action Research)การศึกษาค้นคว้าได้นำแนวคิดและการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ได้นำมาประยุกต์ใช้เพื่อหารูปแบบการบริหารงานที่เหมาะสม

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาตำบลบ้านสาง จำนวน 1,440 ราย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาภูเขาจำนวน 9 คน จากการเลือกตั้งของสมาชิกผู้ใช้น้ำ

3. ขอบเขตระยะเวลา

การศึกษาเรื่องนี้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนกันยายน 2554 ถึงเดือน มีนาคม 2555

กรอบแนวความคิด

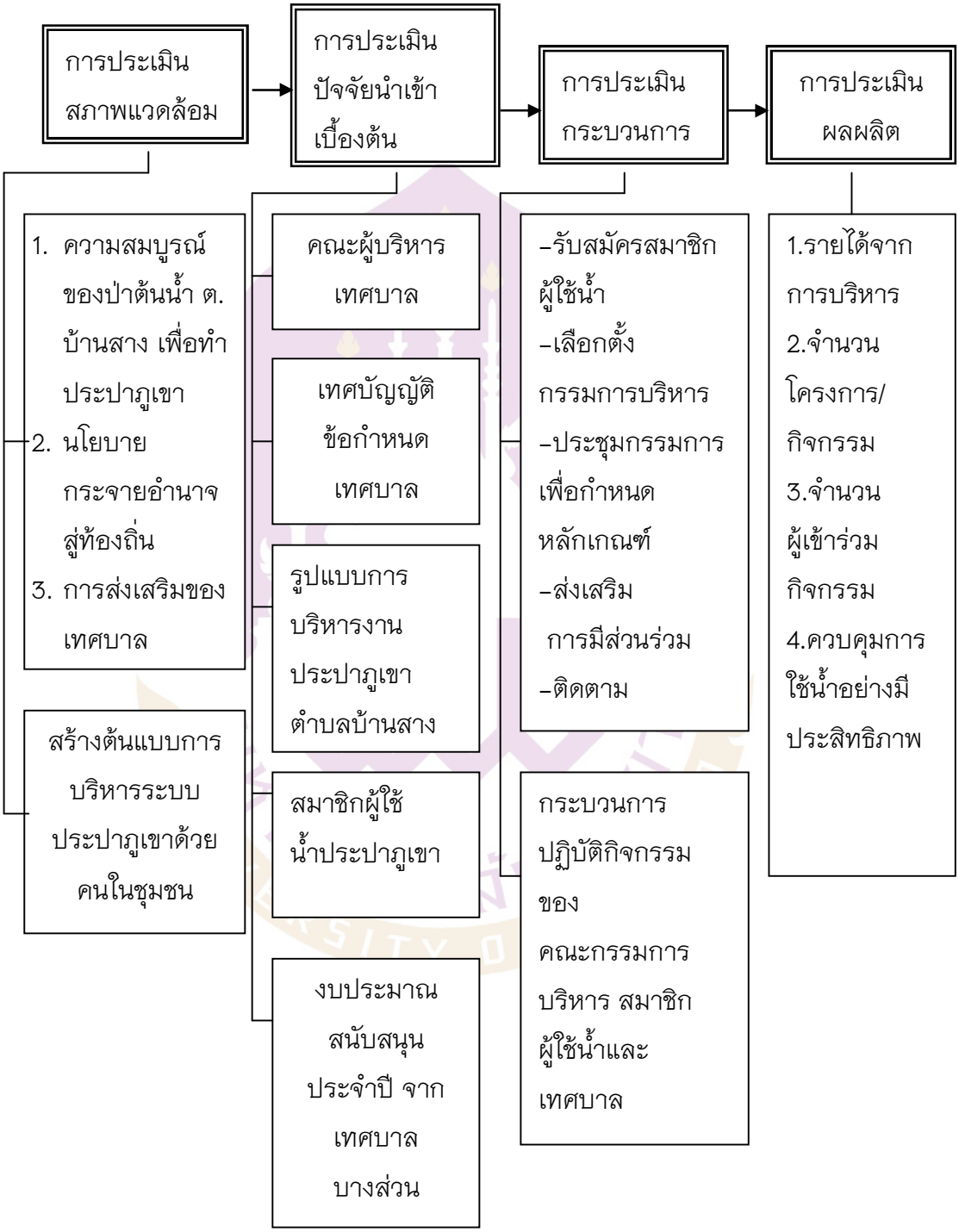

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ประชาชนตำบลบ้านสางมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2. เป็นต้นแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาด้วยคนภายในชุมชน อาทิเช่น โครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบการบริหารเงินงบประมาณ รูปแบบการบริหารการบำรุงรักษาระบบประปา และรูปแบบการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบของชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

"การบริหาร"ความหมาย คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม การปฏิบัติการงานในองค์การและการใช้ทรัพยากรอื่นๆที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ กระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคล และทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของความต้องการ(วันชัย โกลละสุด,2549)

"การมีส่วนร่วม"ความหมาย คือ ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของบุคคลในแต่ละระดับการปฏิบัติมีส่วนในกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และควบคุมการปฏิบัติในแต่ละส่วน ๆ อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียวหรือการนำเสนอซึ่งความคิดในการดำเนินการตามกระบวนการนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง (วันชัย โกลละสุด ,2549)

"การบริหารแบบมีส่วนร่วม"จึงหมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นๆจะอยู่ในขั้นตอนใดๆก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์ (วันชัย โกลละสุด,2549)

"น้ำซับ"หมายถึง น้ำที่อยู่ต่ำการระดับผิวดินประมาณ 1–2 เมตรแล้วซึมขึ้นมาระผิวดิน อาจมีไม่ทากหรือไม่มีเลยเมื่อถึงฤดูแล้ง

"คณะกรรมการบริหาร"หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2548

"โครงการ/กิจกรรม"หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา คณะกรรมการบริหารและเทศบาลตำบลบ้านสางทำร่วมกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยจำแนกเนื้อหาตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วม
2. แนวคิด และทฤษฎีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
3. แนวคิด และทฤษฎีการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2548

แนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การจัดทำงบประมาณนั้นมีหลายขั้นตอน ฉะนั้นจึงต้องมีการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การปรับเปลี่ยนเงินงบประมาณ วิธีการทำงานและบทบาทของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณอันจะส่งผลให้มีประสิทธิผลและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงบประมาณ

การมีส่วนร่วม (participation) คือ เป็นผลเนื่องมาจากความเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติเหตุผลเบื้องแรกของการที่มีคนมารวมกันใคร่ครวญจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทิ้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้น กระทำฝานองค์การ (organization) ดังนั้นองค์การจึงจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้(ยุพาพรรูปงาม,2545,หน้า5)

Erwin (อ้างอิงใน ยุพาพร รูปงาม 2545, หน้า 6) ไต้มีการให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลแก้ไขปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วม (Participation)เป็นกระบวนการพัฒนาตั้งแต่การระบุปัญหา การวิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา การติดตามผลและการได้ร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญาและความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นทั้งวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ในเวลาเดียวกัน (จีระพัฒน์ หอมสุวรรณ, 2539, หน้า 5)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน/โครงการ จะเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในโครงการนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรจะมีการดำเนินการเรื่องอะไรและมีวิธีการในการดำเนินการอย่างไร มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยอาจเป็นการให้ความสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมหรือการให้ความร่วมมือกับกลุ่มที่ดำเนินการ มีส่วนได้รับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนานั้นๆและมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของโครงการนั้น ๆ (อคิน รพีพัฒน์, 2527, หน้า 101)

2. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

2.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการพิจารณาปัญหาและจัดระดับความสำคัญของปัญหาตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา

2.3 การมีส่วนร่วมในการค้นหาและพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา ได้แก่ วางแผนโครงการเป็นขั้นตอนนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา เช่น การดำเนินโครงการซึ่งต้องทำประโยชน์กับโครงการ

2.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรม เช่น สรุปผลของโครงการถ้าบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ อาจจะทำระหว่างการดำเนินงานหรือภายหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้วก็ได้ (อคิน รพีพัฒน์ (ยกกระบัตร โครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำแม่กลอง, 2531, หน้า 49)

3. รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

3.1 การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ต้องมีการได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ

3.2 การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจโครงการและกิจกรรมมากขึ้น และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3.3 การประชุมประชาคมรับฟังความคิดเห็น (Decision Meeting) เพื่อที่จะให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และแสดงความคิดเห็น

3.4 การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีบทบาทชี้นำการตัดสินใจได้

3.5 การใช้กลไกทางกฎหมายเป็นลักษณะของการเรียกร้องและป้องกันสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม (ปนัดดา บรรเลง, 2548, หน้า 17–19)

4. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

4.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดจากการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตนผ่านกิจกรรมกระบวนการทำงานตามโครงการ

4.2 การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจและกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตน

4.3 เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงประเด็น

4.4 เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

4.5 เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วมย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก

4.6 เป็นการสนับสนุนการพัฒนา ความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น

4.7 ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้านและจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลบำรุงรักษา(เฉลียว บุรีภักดีและคณะ, 2545, หน้า 115)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหรือการจัดการทางสังคมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างระบบการบริการที่ดี(Good Governance)จะต้องทำให้ประชาชนได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยการประชาสัมพันธ์ ความถี่ของการรับรู้ข่าวสารการจัดบอร์ด การประชุมภายในหน่วยงานและยังเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้กันทางสังคมระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ที่ตรงกัน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน องค์ความรู้มีความหลากหลาย เกิดความผูกพัน เกิดการแสวงหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา มีผลทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน หรือผู้รับบริการได้อย่างตรงจุดและมีความทั่วถึงเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นซึ่งความสัมพันธ์นี้ถูกกำหนดโดยโอกาสของประชาชนในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน เพื่อจะได้ทราบถึงรายละเอียดของการออกประชาคมของแต่ละหมู่บ้านด้วย (สำราญ จิตมานะ, 2537, หน้า 1)

5. ความหมายและความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

“การบริหาร”ความหมาย คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม การปฏิบัติการในองค์การ และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ กระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคลและทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุซึ่งเป้าหมายของความต้องการ

“การมีส่วนร่วม”ความหมาย คือ ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของบุคคลในแต่ละระดับการปฏิบัติมีส่วนในกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และควบคุมการปฏิบัติในแต่ละส่วน ๆ อย่างเต็มความสามารถทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียวหรือการนำเสนอซึ่งความคิดในการดำเนินการตามกระบวนการนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง

“การบริหารแบบมีส่วนร่วม” จึงหมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมนั้น ๆ จะอยู่ในขั้นตอนใด ๆ ก็ตามโดยขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์บุคคลในการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารงานหรือการจัดการงาน สามารถที่จะแยกได้กว้าง ๆ คือ

5.1 ภายในองค์กรจะประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา (ผู้บริหารระดับสูง) ผู้บริหารระดับกลาง (กลุ่มงานต่าง ๆ) และผู้ปฏิบัติ (คนงาน ผู้ทำงานระดับล่าง) สายสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรจะเป็นไปตามลักษณะบังคับบัญชาตามลำดับโดยทั่วไปขององค์กรแล้วจะมีข้อกำหนดไว้เป็นแนวทางอย่างชัดเจน ซึ่งทุกระดับต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเสมอ การมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการในองค์กรจึงเป็นในทิศทางเพื่อการปรับปรุง พัฒนา หรือแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องของการดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบ ความจำเป็นของการมีส่วนร่วม

อาจไม่ทั้งหมดของบุคคลในทุกระดับ อาจเฉพาะเพียงแต่ในระดับเดียวกันเท่านั้น หรือเหนือขึ้นไปในระดับหนึ่งก็เป็นไปได้ ลักษณะการมีส่วนร่วมของการจัดการหรือบริหารภายในองค์กรมีรูปแบบต่างๆ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม รูปแบบเบื้องต้นก็คือการเสนอเช่นข้อคิดเห็นเป็นเอกสารผ่านกระบวนการสอบถามหรือโดยส่งเอกสาร

5.2 ต่างองค์กรจะประกอบด้วยในหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดกระทำในระดับผู้บริหารระดับสูง การมีส่วนร่วมจะเป็นในรูปของการให้ความเห็นข้อคิด แลกเปลี่ยนหรือสนับสนุนเพื่อการจัดการ หรือระดับผู้ปฏิบัติก็เป็นในทิศทางของการจัดการร่วมกันในกิจกรรมอย่างเดียวกัน ทั้งนี้โดยผลประโยชน์ขององค์กรทั้งสองต้องไม่ขัดแย้งหรือมีการสูญเสียผลประโยชน์ต่อกันในรูปใดๆ

ในการมีส่วนร่วมของบุคคลในระบบราชการจะเห็นได้ว่ามีในหลายลักษณะเช่นเดียวกับรูปขององค์กรในปัจจุบัน กรณีภารกิจการดำเนินการของกรมโยธาธิการและผังเมืองที่ต้องมีบทบาทและหน้าที่สัมพันธ์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคคลในสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดต้องเป็นผู้มีภารกิจหน้าที่เพื่อการสำรวจออกแบบประมาณการต่องานขององค์กรปกครองท้องถิ่นหรือ (อบต.) เพื่อโครงการถ่ายโอนกิจกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ การก่อให้เกิดความมีส่วนร่วมของบุคคลในท้องถิ่น จะเป็นผลให้การปฏิบัติงานตามภารกิจบรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์กลไกต่างๆ ในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างมาก

6. ความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

เป็นเหตุผลที่จำเป็นต่อการบริหารหรือการจัดการองค์กร คือ

6.1 ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง

6.2 กระบวนการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรได้กว้างขวางและเกิดการยอมรับได้

6.3 เป็นหลักการของการบริหารที่เป็นผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ด้วยเหตุผลวิวัฒนาการเพื่อความคิด(การเปิดกว้าง) การระดมความคิด(ระดมสมอง) ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้

6.4 ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์กรและขจัดปัญหาความขัดแย้งได้

7. การมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในองค์กรของการปฏิบัติงานใดๆ จะปรากฏบุคคลในระดับต่าง ๆ ปฏิบัติงานเพื่อการนั้น ๆ โดยสังเขป อาทิ ผู้นำองค์กร (ผู้บริหารระดับสูง) ได้แก่ หัวหน้าสำนักงานผู้จัดการหรือประธานกรรมการบริษัทฯลฯ ผู้บริหารระดับกลางได้แก่ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ผู้ช่วยผู้จัดการ, กรรมการบริหาร ฯลฯผู้บริหารระดับต้นอาทิ หัวหน้างาน,วิศวกรโครงการ หัวหน้าโครงการฯลฯ

ผู้ปฏิบัติงาน อาทิ ธุรการ,การเงินวิศวกร สถาปนิกฯลฯ กลุ่มผู้ใช้แรงงานอื่นๆ อาทิ ภารโรง , คนงาน ฯลฯ และประชาชนที่อาจเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ

การปฏิบัติงานขององค์กรโดยทั่วไปจะเป็นไปโดยการแบ่งแยกหน้าที่รับผิดชอบงานแต่ละแผนก ฝ่าย กอง หรือ หน่วยงานตามคำสั่งมอบหมายหน้าที่การงาน หรือแผนภูมิรูปแบบการจัดองค์กรของแต่ละหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีแยกต่างกันทั้งราชการหรือเอกชน การปฏิบัติงานเชิงคำสั่งหรือแผนภูมิเหล่านั้นเป็นลักษณะของการสั่งการจะเป็นทั้งรูปแบบประสานจากเบื้องบนลงล่างหรือจากเบื้องล่างสู่บนหรือในระดับเดียวกันได้เสมอ พฤติกรรมการปฏิบัติลักษณะแนวสั่งการนี้เป็นเรื่องปกติโดยมีพื้นฐานจากหลักองค์กรที่ได้วางไว้ การพัฒนาหรือการประสบความล้มเหลวหรือการประสบความสำเร็จของงานในองค์กรเป็นสิ่งที่สามารถมองออกและมองได้ โดยการทำงานเชิงบุคคลเป็นสำคัญ แนวเปลี่ยนผ่านซึ่งความสำเร็จใดๆ ที่เกิดขึ้นโดยการเสนอความคิด และร่วมกระทำ กระทำได้แต่ไม่สอดรับเท่าที่ควร การจัดกระทำเพื่อองค์กรให้มีการพัฒนาและเร่งรัดจะต้องก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมองค์กรที่มีส่วนร่วมต่อกันของบุคคลหรือคนในองค์กรมีข้อโยงยึดถือความคิดเห็นในทิศทางของ

7.1 ลักษณะของปัญหาหรือความต้องการที่จะแก้ไขหรือตัดสินใจบนพื้นฐานของบุคคลที่รับรู้

7.2 การเรียนรู้ว่าสิ่งที่เป็นความต้องการเพื่อแก้ไขหรือข้อมูลของปัญหามีที่มาและอยู่ในทิศทางใด

7.3 การนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา โดยมีเหตุและมีผลซึ่งเป็นการร่วมระดมจากความคิดบุคคล เอกสาร หรือข้อเสนอหรือข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม

7.4 การประเมินผลลัพธ์ว่ามีความเป็นไปได้อย่างไรมีข้อจำกัดหรือมีความเสี่ยงอย่างไรและ

7.5 การตัดสินใจของผู้บริหาร การหาทางเลือกในการตัดสินใจเหตุผลของการตัดสินใจและผลลัพธ์ที่ได้ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ต้องมาจากความคิดในบุคคลทุกระดับร่วมกันเสนอหรือให้ข้อมูลหรือวินิจฉัยเป็นมูลฐาน

8. แนวทางการสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม

ในการบริหารงานขององค์กรใดๆ นั้น มีรูปแบบอยู่หลายสถานะสิ่งที่จะส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศเพื่อทุกคนและยังไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายที่ต้องการนั้น มีความจำเป็นในทิศทางของการสร้างและสนับสนุน คือการพัฒนา ความรู้สึกรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการที่บุคคลในฐานะต่างๆ ต้องก่อความรู้สึกและสร้างแรงกระตุ้นต่อบุคคลอื่นๆ ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์บนพื้นฐานแห่งความที่บุคคลมีความมั่นใจว่าเหตุและผลทางความคิดจะได้รับ

การสนับสนุน การริเริ่มลักษณะแห่งพฤติกรรมบุคคลเป็นข้อคิดแห่งการสร้างรูปลักษณ์ของการแสดงออกของบุคคลลดและขจัดปมความคิดแย้งหรือความขลาดกลัวจากพฤติกรรมบุคคลให้ลดน้อยสร้างความกล้าต่อการแสดงออก

การเปิดโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยนย่อมเป็นผลดีต่อกลุ่มและบุคคลได้ในระดับกระทำเพราะโอกาสเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใดๆหรือประสบการณ์มักถูกปิดกั้นด้วยคำสั่งหรือความคิดเบื้องบน การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีการแลกเปลี่ยนย่อมส่งผลต่อเหตุและผลในการพัฒนาความคิดต่างๆได้

การสนับสนุนแนวความคิดที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ซึ่งการสนับสนุนแนวคิดเหล่านั้นสามารถดำเนินการในทิศทางของงบประมาณหรืออื่นใดเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลแห่งการสร้างสถานะบุคคลให้ไว้วางใจองค์กรให้ความร่วมมือต่อองค์กรได้มาก

สถานการณ์เพื่อการบริหารหรือจัดการผู้บริหารต้องคำนึงถึงสถานการณ์ในการจัดการงานด้วยเสมอเพื่อผลสูงสุดการเลือกแบบการบริหารใดๆย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมได้ปัจจุบันการบริหารส่วนใหญ่มุ่งแบบการมีส่วนร่วมเพราะเป็นการเปิดโอกาสแห่งบรรยากาศการริเริ่มสร้างสรรค์

การมองหาความคิดเฉพาะในส่วนที่ดีเป็นมุมมองของการบริหารที่ต้องการผลสัมฤทธิ์ว่าเมื่อบุคคลใดเสนอแนวคิดเพื่องานแล้วควรได้เห็นความเหมาะสมและทิศทางการเสนอของบุคคลอื่นๆ ด้วยดีมิใช่มุ่งแนวทางเพื่อความขัดแย้งหรือสร้างฐานการไม่ยอมรับให้เกิดขึ้น

จูงใจให้เกิดการสร้างกระบวนการความคิดให้เกิดในทุกกลุ่มงานการสร้างแรงจูงใจย่อมเป็นผลต่อบุคคลที่ก้าวมาสู่การต้องการมีส่วนร่วมเสมอหากผลตอบแทนเหล่านี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อตนทั้งนี้ย่อมขึ้นกับปฏิกิริยาของบุคคลโดยรวมขององค์กรด้วยว่าจะทำให้ได้เพียงใด

9. ขั้นของความสำเร็จที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมและบุคคลยอมรับ

9.1 การเรียนรู้ในกิจกรรมของตนหรือหน้าที่ของตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นผลดีดต่อความรู้สึกในการอยากรู้ อยากเข้าใจและอยากเข้าไปมีส่วนร่วม (เป็นการทำการบ้านเพื่อตนเอง

9.2 สไตล์การทำงานของแต่ละบุคคลนั้นเป็นโอกาสของการเลือกเพื่อให้ตนเองก้าวต่อไปหรือได้รับการสนับสนุน

9.3 ความมีอารมณ์ที่มั่นคง

9.4 การยอมรับจุดอ่อนของตนเองหรือความบกพร่องต่างๆ ของตนเอง

9.5 รู้ตนเอง(จุดแข็งที่มีอยู่หรือศักยภาพของตนเอง

9.6 มีความคิดเห็นในเชิงทะเยอทะยาน โดยเป้าหมายเป็นจุดน่าทดลองเสี่ยงเพื่อความสำเร็จในงานของตนเอง

9.7 สร้างข่ายงานได้โดยการพึ่งพากันทั้งเพื่อนผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

9.8 เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มว่ามีขั้นตอนอย่างไร

9.9 เรียนรู้ที่จะเงียบ และ

9.10 ถือสัตย์ เป็นแบบแผนการทำงาน

10. คุณสมบัติของบุคคลเพื่อการมีส่วนร่วม

10.1 หาแนวคิดและวิธีการในการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นเสมอตลอดเวลา

10.2 แสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเอง

10.3 รู้จักใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

10.4 วางแผนไว้ล่วงหน้าโดยมีระยะเวลา

10.5 มีทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำ

10.6 เป็นสมาชิกที่ดีและเป็นผู้นำที่ดีด้วย

10.7 สร้างแรงกระตุ้นต่อตนเองและรู้ว่าอะไรคือแรงจูงใจ

10.8 รู้งานทุกส่วนและหน้าที่อย่างดี

10.9 มีมนุษยสัมพันธ์ดี

10.10 สำนึกถึงการสูญเปล่าและรู้ต้นทุน

10.11 แสวงหาแรงจูงใจที่ไม่มีเงินเกี่ยวข้อง

10.12 ปรับและรับฟังความคิดเห็นได้ในทุกระดับ

10.13 สนใจงานที่ทำแทนการพยายามหางานทำที่สนใจ

10.14 มีความสม่ำเสมอ

10.15 เชื่อว่าการทำงานเป็นผลให้ฉลาดและไม่เป็นเรื่องหนักงาน

10.16 ไม่บ่น

10.17 ทำงานได้ดีกว่ามาตรฐาน

10.18 นิสัยในการทำงานที่ดี

10.19 เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็วและทันสมัย

10.20 มีประวัติดีและก่อผลงานสม่ำเสมอ

11. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร

สิ่งที่มีผลต่อการก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่สำคัญที่สุด คือ แรงจูงใจและภาวะของบุคคล (ผู้นำ)

แรงจูงใจ คือ สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้น เพื่อก่อให้เกิดการกระทำของพลังในบุคคลส่งผลต่อการแสดงซึ่งพฤติกรรมและวิธีการในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายหลักที่ต้องการเพราะแรงจูงใจมีผลต่อกระบวนการทำงานของคนในทิศทางแห่งประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ต้องการ

ลักษณะของแรงจูงใจจะแสดงออกได้โดยลักษณะพฤติกรรมซึ่งมีหลายทิศทางขึ้นอยู่กับบุคคลและขึ้นกับธรรมชาติแห่งความต้องการของบุคคลด้วยทั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาโดยเป็นไปตามความปรารถนา ความคาดหวัง และจุดมุ่งหมายต่างๆ ของตนเอง

ความสำคัญของแรงจูงใจต่อกระบวนการมีส่วนร่วมมีคำกล่าวว่า“ผู้บริหารที่ดีคือ ผู้ที่สามารถทำงานให้สำเร็จได้โดยผู้ร่วมงาน”หมายถึงการที่องค์กรหรือผู้บริหารขององค์กรต้องให้ความสำคัญและนำมาใช้ในกิจการต่างๆของงานเพื่อส่งผลให้

11.1 การร่วมมือร่วมใจเพื่องาน

11.2 ความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ต่อองค์กร

11.3 เกื้อหนุนให้เกิดระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อผลในการกำกับควบคุมคนในองค์กร

11.4 การเกิดความสามัคคีในองค์กรหรือกลุ่ม

11.5 เข้าใจต่อนโยบายและวัตถุประสงค์ร่วมกันของบุคคลในองค์กร

11.6 สร้างความคิดใหม่เพื่อองค์กร

11.7 มีศรัทธาความเชื่อมั่นต่อตนเองและกลุ่ม

ภาวะผู้นำมีผลต่อการมีส่วนร่วมขององค์กรหรือบุคคลในองค์กรในทิศทางของกระบวนการตัดสินใจเพราะการมีแรงจูงใจให้ปฏิบัติหรือการมีส่วนร่วมให้ปฏิบัติใดๆหากกระบวนการตัดสินใจไม่เป็นผลแล้วยังส่งผลต่อการที่ไม่บรรลุความสำเร็จได้การตัดสินใจในระดับผู้นำขึ้นอยู่กับ

1. ความเชี่ยวชาญ คือการย่อมรับและให้ความร่วมมือ

2. ความดึงดูดใจ คือเหตุผลทางอารมณ์และอิทธิพลซึ่งเป็นพรสวรรค์เฉพาะตัว

12. ปัญหาและข้อจำกัดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สิ่งที่ไม่เป็นผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานการมีส่วนร่วม คือ

12.1 ลักษณะการสื่อสารในองค์การและระหว่างบุคคลไม่เหมาะสมลักษณะทั่วไปของสื่อที่ไม่เหมาะสมจะเกิดจาก

12.1.1 การมีข้อมูลหรือการมีคำสั่งที่ถ่ายทอดไม่ชัดเจนเป็นผลให้ผู้รับฟังข้อมูลหรือได้รับคำสั่งขาดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจทำให้นำไปสู่การปฏิบัติได้ไม่ดี

12.1.2 การรับข่าวสารหรือข้อมูลเอกสารต้องมีการตีความทำให้การปฏิบัติเป็นข้อโต้แย้งหรือถกเถียงผลของการโต้แย้งหรือถกเถียงไม่สามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้ดีทำให้ความร่วมมือลดลงหรือขาดหายไป

12.1.3 มีผู้ก่อกวนอาจเป็นตัวเอกสารที่มีการสั่งการขัดกันเองหรือมีผู้ปฏิบัติที่มีปฏิกิริยาขัดแย้งชี้นำการปฏิบัติผลคือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ลดบทบาทความร่วมมือไป

12.1.4 ทิศทางการสื่อสารของบุคคลในองค์กร ซึ่งจะมีการสื่อต่อกันได้ทั้งในแนวบนลงล่าง จากล่างขึ้นบนหรือในแนวระดับเดียวกันการสื่อสารแต่ละแนวย่อมส่งผลต่อการสั่งการ การตัดสินใจ หากกลุ่มบุคคลของแต่ละแนวมีแนวคิดแตกต่างกัน

12.2 พฤติกรรมหรือแรงจูงใจต่อบุคคลไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมเหตุที่พฤติกรรมหรือแรงจูงใจต่อบุคคลไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมจะเกิดจากการที่

12.2.1 การใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการจัดกระทำไม่ถูกต้องอาทิเช่น การนำเอาความพอใจเป็นหลักหรือการนำเอาความต้องการของมนุษย์เป็นหลักมาใช้ในกรอบแนวคิดการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งอาจส่งผลต่อการโต้แย้งหรือไม่พอใจเกิดขึ้นทำให้การอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ถดถอยลง

12.2.2 พฤติกรรมของบุคคลมีอคติต่อองค์กรย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมเพราะถ้าบุคคลเห็นว่าองค์กรหรือบ้านของตนเองที่อยู่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสมแล้วการกระทำใดๆ ย่อมขัดแย้งและไม่เอื้อประโยชน์ได้ แต่หากการแก้ไขบทบาทของบุคคลให้มีทัศนคติดีมีความกระตือรือร้น มีสมาธิ มีความรับผิดชอบหรือมีพลังเพื่องาน กิจกรรมใดๆ ที่เขาเหล่านั้นมุ่งจัดการย่อมเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อการกระทำโดยส่วนร่วมได้ง่าย

12.2.3 การมีส่วนร่วมของทุกคนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ไม่มีความขัดแย้งหรือมีความขัดแย้งแต่พร้อมต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรับผลของการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำย่อมเป็นทิศทางของการอยากมีส่วนร่วม

12.3 ผู้นำมีปัญหาเหตุที่กล่าวถึงกรณีการไม่สามารถบริหารงานได้อย่างดีในการมีส่วนร่วมมีผลมาจากผู้นำในระยะเริ่มต้น อาทิ

12.3.1 คนทุกคนมีจุดมุ่งหมายในชีวิตเพื่อความต้องการในปัจจุบันและอนาคตในกรณีต่างๆ อาทิ มีความเป็นอยู่บนชีวิตที่ดี (กินดีอยู่ดี)มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตตนเองและครอบครัว มีความรัก มีหน้ามีตาในสังคม มีการยอมรับยกย่องเคารพนับถือและ

มีความสำเร็จในชีวิตเมื่ออยู่ในองค์กรแต่ประสบปัญหากดดันและไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำกลุ่มหรือองค์กรย่อมเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบและเป็นความขัดแย้ง

12.3.2 การขาดแรงจูงใจในการนำไปสู่ความสำเร็จของงานเหตุด้วยผู้นำขาดภาวการณ์เรียนรู้ไม่มีความชำนาญไม่มีความเชื่อมั่นตนเองหรือมีโรคภัยเบียดเบียนฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นผลทางจิตใจต่อการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

12.3.3 ผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบหย่อนคุณธรรมและทักษะการเรียนรู้จากการทำงานเป็นผลให้ไม่สามารถเข้าร่วมกับบุคคลได้อย่างดี ทำให้การนำเสนอความต้องการหรือการตัดสินใจเพื่อกลุ่มหรือส่วนร่วมเป็นไปได้โดยยากหรือไม่เหมาะสม

การบริหารงานการมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ทุกคนในองค์กรหรือต่างองค์กรได้มีโอกาสจัดกระทำการงานตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ตามประสงค์ที่ต้องการผู้นำในการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี มีทักษะในงานที่ทำและความฉลาด มีความสามารถในงานและการตัดสินใจมีมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรมในการปฏิบัติงานและมีความสามารถในบทบาทของตนเองอย่างดี กระบวนการบริหารจึงจะบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ต้องการได้ด้วยดี

13. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารราชการ

นิยามของการมีส่วนรวมของประชาชนกับระบบราชการมุ่งประสงค์ให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินการบริหารหรือการดำเนินกิจการของภาครัฐ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตนเอง (ประชาชน) การมีส่วนร่วมทางตรงจะเห็นได้จากการที่ประชาชนสามารถตัดสินใจทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะหรือเข้าร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ของรัฐในแต่ละสาขา หรือการลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานอาทิเช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับการจ้างหรือการกำหนดราคากลางการจ้างต่างๆ ได้สำหรับการมีส่วนร่วมทางอ้อมก็คือการที่ประชาชนสามารถเสนอความคิดความเห็นผ่านเครือข่ายหรือกลุ่มตัวแทนต่าง ๆ และทั้งการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารราชการที่ต้องผ่านสื่อใดๆอาทิเช่น วิทยุโทรศัพท์ เว็บไซต์หรือจดหมายข่าว

การบริหารราชการเชิงการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสามารถพิจารณาได้ในแนวทางดังนี้

1. มีการเปิดเผยข้อมูลและโปร่งใสในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานโดยมีช่องทางเพื่อการให้ข้อมูลข่าวสารที่กว้างขวางต่อประชาชนและเข้าถึงได้โดยสะดวก

2. มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเปิดช่องทางเพื่อการนี้อย่างจริงจัง

3. มีระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ได้จากประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงาน การให้บริการและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะหรือนโยบายอื่นๆ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างชัดเจน โดยมีผู้รับผิดชอบและรายงานผลการดำเนินการเชิงสรุปเสนอที่เป็นรูปธรรมต่อเนื่อง

4. เปิดโอกาสให้กับภาคประชาสังคม(ภาคเอกชน,ภาคประชาชนและเครือข่ายต่าง ๆ) ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาในกิจกรรมกระบวนงานของหน่วยงานสำหรับการกำหนดทิศทางแห่งนโยบายและกิจกรรมสาธารณะที่กระทบต่อประชาชนหรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

5 ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในส่วนราชการ โดยสามารถเข้าถึงในการจัดกระบวนการหรือกลไกต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม และร่วมในการตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานหรือผลสำเร็จของการทำงานของหน่วยงานราชการได้

กรมโยธาธิการและผังเมืองกับเป้าหมายการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในภาพรวมของภารกิจหลักๆจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์สำคัญที่กรมได้กำหนดไว้คือการเสริมสร้างการพัฒนาเมืองและการพัฒนา ความปลอดภัยในตัวอาคาร การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ในที่ดิน การเสริมสร้างการพัฒนาเมืองและชุมชนและการพัฒนาระบบการบริหารงานให้มีความเป็นเลิศ ซึ่งทั้ง 4 ประเด็นนั้นก็เป็นเรื่องที่กำหนดไว้และส่งผลต่อประชาชนแทบทั้งสิ้น การดำเนินงานในกิจกรรมหรือเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อสนองตอบตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ สามารถเห็นภาพของการให้โอกาสหรือยอมรับว่ามีประชาชนหรือภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือขั้นตอนต่าง ๆยังไม่ขยายวงกว้างให้สอดคล้องต่อหลักการการบริหารเชิงการพัฒนา อาทิ การวางผังเมือง การควบคุมอาคารและการจัดรูปที่ดิน ซึ่งเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับและต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้และในหลาย ๆ ขั้นตอนซึ่งกำหนดโดยแนวปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชนหรือองค์กรเอกชน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถมาร่วมในการพิจารณานำเสนอและให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางถึงแม้ว่าการพิจารณาการนำเสนอหรือการให้ข้อมูลเหล่านั้นอาจเป็นเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปสู่การได้รับการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงแห่งเหตุสาระของการงานที่เกิดขึ้นในกระบวนงานแต่ก็ถือได้ว่าเป็นจุดผ่านแห่งการพัฒนาเพื่อความสำเร็จของงานในอนาคตต่อไปอย่างดี

ความสำเร็จของการมีส่วนรวมภาคประชาชนในฐานะองค์กรของรัฐจะต้องเร่งรัดและปรับปรุง การจัดการบริหารเพื่อก่อผลแห่งการพัฒนากล่าวคือ

1. องค์กรต้องมีคณะทำงานเพื่อการนี้อย่างเป็นรูปธรรมและประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและวิเคราะห์สถานภาพแห่งภารกิจประกอบยุทธศาสตร์การบริหารและงบประมาณอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดกระบวนงานที่เหมาะสมสำหรับการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคมที่ดี

2. ช่องทางของการเข้าถึงซึ่งข้อมูลและข่าวสารใดๆ ก็ตามต้องปรากฏอย่างชัดเจนและมีหลายช่องทางที่จัดกระทำได้และต้องมีการประชาสัมพันธ์ทิศทางการเข้าหาหรือเข้าถึงอย่างเป็นรูปธรรมโดยต่อเนื่องพร้อมทั้งแสดงผลจากการมีส่วนร่วมด้วยความน่าเชื่อถือเชิงผลแห่งการกระทำจริงและสร้างศรัทธาความเชื่อมั่น

3. องค์กรต้องเปิดโอกาสเพื่อการเข้ามาเป็นส่วนร่วมของคณะทำงานหรือคณะกรรมการหรือกลุ่มใดๆ อย่างกว้างขวางทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียตามภารกิจนั้น ๆ ทั้งนี้จะเป็นการเข้ามาทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ได้ โดยปราศจากการปิดกั้น

4. องค์กรจึงต้องฟังความเห็นข้อเสนอ ข้อมูลหรือแนวทางการตัดสินใจของประชาชนหรือแนวปฏิบัติให้มากที่สุดทั้งนี้ต้องจัดกระทำโดยปราศจากอคติหรือบนเงื่อนไขแห่งความขัดแย้งอันรับไม่ได้อย่างสิ้นเชิงพร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถชี้แจงหรือประกอบเหตุผลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางในเวทีที่สามารถกำหนดได้

5. องค์กรต้องรวบรวมผลแห่งความมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมบทสรุปทั้งความสำเร็จและความขัดแย้งเพื่อประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอถึงแม้ว่าความเห็นเหล่านั้น อาจจะนำไปสู่การตัดสินใจหรือไม่ตัดสินใจของผู้บริหารขององค์กรหรือของรัฐก็ตาม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียให้มองเห็นความจริงใจและเป็นช่องทางต่อการนำเสนอหรือติดตามผลในลำดับต่าง ๆ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมภาคประชาชนเป็นความยุ่งยากและมีความซับซ้อนอย่างมากสำหรับผู้บริหารขององค์กรเชิงปฏิบัติความสำเร็จในกิจกรรมหรือภารกิจใดที่สามารถน้อมนำความคิดเห็น ข้อเสนอของประชาชนมาจัดการได้ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จสุดยอดการดำเนินงานเพื่อการบริหารดังกล่าวจึงต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้งภายในองค์กรต่างองค์กรและประชาชนรวมถึงผู้เกี่ยวข้องหรือมิได้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นกระบวนการวิเคราะห์และพิจารณาตัดสินใจเพื่อการใด ๆ ที่สามารถขจัดความขัดแย้ง ความเคลือบแคลงสงสัยปัญหาหรืออุปสรรคที่เป็นปัจจัย จึงเป็นเป้าประสงค์ที่องค์กรแห่งรัฐตั้งความหวัง เพื่อการดำเนินงานอย่างสูงสุดในอนาคต

แนวคิด และทฤษฎีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, และกอบกุล รายะนาคร (2552, หน้า 21) มีการกล่าวถึงรัฐบาลปัจจุบัน (กุมภาพันธ์ 2552) ให้ความสำคัญแก่การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีซึ่งจะต้องดำเนินการในช่วงระยะเวลา 3 ปี ในส่วนของการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดินนั้น มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. สนับสนุนการกระจายอำนาจทางการคลังสู่ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและความเป็นอิสระขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพึ่งพอตนเองได้มากขึ้น โดยปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมได้มากขึ้น ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้ท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะที่ได้มาตรฐานและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับศักยภาพของท้องถิ่น

2. สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดหลักธรรมมาภิบาลและปรับระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ความรับผิดชอบต่อชุมชนและมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระบวนการวางแผนการทำงานและการบริการสาธารณะ รวมทั้งร่วมติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น

3. ปรับบทบาทและภารกิจการบริหารราชการระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนเพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจในลักษณะที่สนับสนุนเชื่อมโยงกันและประสานการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมควบคู่ไปกับการเร่งรัดถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วนการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการติดตามประเมินผลและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

4. บูรณาการความเชื่อมโยงของการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสู่ท้องถิ่นโดยสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการผ่านกระบวนการจัดทำแผนจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติและระดับภาค ตลอดจนเชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนชุมชนโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน

5. สนับสนุนให้มีการบริหารท้องถิ่นรูปแบบพิเศษให้สอดรับกับระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้ท้องถิ่นที่มีศักยภาพและความพร้อมจัดตั้งเป็นมหานคร

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2548

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ.2548

เพื่อให้การบริหารกิจการและการบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้านที่เป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเปิดให้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมรับผิดชอบบริหารกิจการและบำรุงรักษาประปาหมู่บ้านในเชิงธุรกิจด้วยตนเองอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 69และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มาตรา 5 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้มีการใช้ระเบียบนี้แทน

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

“ระบบประปาหมู่บ้าน” หมายความว่า ระบบประปาที่มีอยู่ซึ่งเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงตัวระบบประปาที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค หน้า 9 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 125 ง ราชกิจจานุเบกษา 3 พฤศจิกายน 2548 การประปานครหลวง หรือกิจการประปาที่เป็นระบบหลักที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้น เพื่อเปิดให้บริการประชาชนและอยู่ภายใต้การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

“หมู่บ้าน”หมายความว่า หมู่บ้านหรือชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์การแบ่งเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย

“แหล่งน้ำดิบ” หมายความว่า แหล่งน้ำใต้ดินหรือแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้สำหรับผลิตประปาหมู่บ้าน

“สมาชิกผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า ผู้ที่ยื่นความประสงค์จะใช้น้ำประปาหมู่บ้านตาม ข้อ 23

“คณะกรรมการ”หมายความว่า คณะกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาให้ทำหน้าที่บริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปา

“ประธานกรรมการ”หมายความว่า ประธานกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน

“ผู้บริหารท้องถิ่น”หมายความว่า นายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ 5 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้เป็นมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหากำหนดข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ ได้ให้ขอทำความตกลงกับปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อาจมีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยกเว้นการปฏิบัติข้อหนึ่งข้อใดตามระเบียบนี้ก็ได้

หมวด 2 คณะกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน

ข้อ 6 ให้มีหรือจัดคณะกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน โดยเลือกตั้งจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านของระบบประปาหมู่บ้านแห่งนั้น ๆ โดยมีจำนวนกรรมการตามที่สมาชิกผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่กำหนด ทั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดคนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของกิจการประปาหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน หน้า 10 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 125 ง ราชกิจจานุเบกษา 3 พฤศจิกายน 2548 ให้กรรมการคัดเลือกกันเองให้มีประธานกรรมการหนึ่งคน รองประธานกรรมการหนึ่งคนเหรัญญิกหนึ่งคน และเลขานุการหนึ่งคน โดยให้ประธานกรรมการเป็นผู้แทนของคณะกรรมการให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการกิจการประปา ดังนี้

1. วางระเบียบใช้บังคับในการบริหารกิจการประปา โดยระเบียบดังกล่าวจะมีผลบังคับก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของระบบประปาแล้ว

2. บริหารกิจการประปาหมู่บ้านเป็นไปตามข้อบังคับให้เกิดความก้าวหน้าและบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ

3. พิจารณาอนุญาตหรืองดจ่ายน้ำให้แก่สมาชิกผู้ใช้น้ำ โดยคำนึงถึงด้านประโยชน์ของกิจการประปาเป็นหลักแต่การงดจ่ายน้ำให้แก่สมาชิกต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เว้นแต่กรณีตามข้อ 27

4. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ และรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกผู้ใช้น้ำทราบตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

5. ควบคุม ดูแล การทำงานของเจ้าหน้าที่ของกิจการประปา

6. จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่รายได้ของกิจการประปาไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำปรึกษาในการบริหารกิจการประปาก็ได้

ข้อ 7 บุคคลที่จะได้รับการเลือกตั้งที่มาจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาให้เป็นกรรมการต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

2. มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ๆ ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันและเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำของกิจการประปาที่ตนจะดำรงตำแหน่งกรรมการ

3. เป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพสุจริตไม่ประพฤติตนเป็นภัยต่อสังคม

ข้อ 8 บุคคลที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นตามบุคคลต้องที่ห้ามมิให้มีสิทธิได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาให้เป็นกรรมการ คือ

1. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

2. หูหนวกและเป็นใบ้ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ หน้า 11 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 125 ราชกิจจานุเบกษา 3 พฤศจิกายน 2548

3. ติดยาเสพติดให้โทษ

4. เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ข้อ 9 กรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ข้อ 10 กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ถึงคราวออกตามวาระ

2. ตาย

3. ลาออกโดยยื่นเป็นหนังสือลาออกต่อประธานคณะกรรมการกรณีที่ยังไม่มีประธานกรรมการหรือประธานกรรมการขอลาออกให้ยื่นหนังสือลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่น

4. ไปเสียจากหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น

5. ปรากฏภายหลังว่าขาดคุณสมบัติตามข้อ 7 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 8

6. ต้องโทษจำคุกฐานกระทำความผิดในคดีอาญา ยกเว้นการกระทำความผิดลหุโทษหรือกระทำความผิดโดยประมาท

7. กรณีที่กรรมการว่างลงเกินกว่ากึ่งหนึ่งให้กรรมการที่เหลือพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ 11 กรณีกรรมการว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระน้อยกว่าหรือเท่ากับกึ่งหนึ่งให้มีการเลือกตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่กรณีตำแหน่งที่ว่างลงมีวาระที่เหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่จัดให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งกรรมการที่ว่างก็ได้

ข้อ 12 ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 13 มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก หากคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาดและให้ถือว่าเป็นที่สุด

ข้อ 14 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ ที่ปรึกษามีสิทธิเข้าร่วมประชุมและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นใด ๆ ก็ได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติ

ข้อ 15 ให้ประธานกรรมการส่งรายงานการประชุมให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันประชุม หน้า 12 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 125 ง ราชกิจจานุเบกษา 3 พฤศจิกายน 2548

หมวด 3 การบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน

ข้อ 16 กิจการระบบประปาหมู่บ้านเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมอบให้คณะกรรมการดำเนินการบริหารจัดการ

ข้อ 17 ภายใต้บังคับ ข้อ 6 การบริหารกิจการประปาหมู่บ้านให้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 18 ให้คณะกรรมการต้องคัดเลือกบุคคลเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของกิจการประปา โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาระบบประปาให้สามารถจ่ายน้ำประปาได้จัดเก็บค่าน้ำ จัดทำบัญชี และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้ได้รับค่าจ้างตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 19 การออกเป็นระเบียบข้อบังคับของกิจการประปาจะต้องผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาอย่างน้อยเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกผู้ใช้น้ำประปา โดยจะต้องไม่ขัดกับข้อกำหนดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 20 การประชุมสมาชิกผู้ใช้น้ำต้องมีสมาชิกเข้าประชุมเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกผู้ใช้น้ำทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 21 กรณีที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบประปาอาจชำรุดเสียหายให้ถือเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการในการซ่อมแซมและบำรุงรักษา เว้นแต่กรณีที่ส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบประปาชำรุดเสียหายจนเกินความสามารถของคณะกรรมการในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาให้ถือเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาซ่อมแซมและบำรุงรักษาให้ระบบประปาสามารถใช้การได้อยู่เสมอ

ข้อ 22 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบำรุงรักษาแหล่งน้ำดิบของระบบประปาหมู่บ้านให้สะอาดและมีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะใช้ผลิตน้ำประปาของกิจการประปาหมู่บ้านอยู่เสมอ

ข้อ 23 ผู้ประสงค์จะใช้น้ำประปาหมู่บ้านจะต้องยื่นความประสงค์ขอสมัครผู้ใช้น้ำเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการ หน้า 13 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 125 ง ราชกิจจานุเบกษา 3 พฤศจิกายน พศ.2548

ข้อ 24 ค่าธรรมเนียมการขอใช้น้ำ ค่าปรับ ค่าติดตั้งหน่วยมาตรวัดน้ำให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 25 การติดตั้งมาตรวัดน้ำ ต้องมีการติดตั้งไว้ในที่เปิดเผยสามารถตรวจสอบได้หรือห่างจากรั้วไม่เกินหนึ่งเมตร

ข้อ 26 ผู้ใดทำให้ทรัพย์สินของระบบประปาหมู่บ้านได้รับความเสียหายผู้นั้นต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่กิจการประปาหมู่บ้าน

ข้อ 27 ผู้ใดกระทำการโดยทุจริตเอาน้ำประปาหมู่บ้านไปใช้หรือทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัวเลขในมาตรวัดน้ำหรือกระทำการใด ๆ ก็ตามเพื่อเอาน้ำประปาหมู่บ้านไปใช้ให้งดจ่ายน้ำทันทีและจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่กิจการประปาหมู่บ้านและให้คณะกรรมการโดยได้รับมอบหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาแจ้งความดำเนินคดีการดำเนินการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงการดำเนินคดีกับผู้ทำให้ทรัพย์สินของระบบประปาหมู่บ้านเสียหายตามข้อ 26 ด้วย

ข้อ 28 กรณีที่มีการยกเลิกการใช้น้ำหรือโอนให้ผู้อื่น ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเสียก่อนจึงสิ้นสุดการเป็นผู้ใช้น้ำ

ฉะนั้นจะถือว่ายังเป็นผู้ใช้น้ำอยู่และจะต้องรับผิดชอบจ่ายค่าน้ำตามที่คณะกรรมการหรือผู้ได้รับมอบหมายเรียกเก็บ

ข้อ 29 ระยะเวลาในการเก็บค่าน้ำและระยะเวลาในการค้างชำระค่าน้ำให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 30 ระบบประปาหมู่บ้านอาจมีรายได้ ดังนี้

1. เงินค่าน้ำ

2. เงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ

3. เงินบริจาค

4. เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 31 ระบบประปาหมู่บ้านอาจมีรายจ่าย ดังนี้

1. รายจ่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับระบบการผลิตน้ำประปาระบบการจ่ายน้ำประปาการบำรุงรักษาซ่อมแซมและการขยายกิจการประปา

2. รายจ่ายในการบริหารกิจการประปาเช่น ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ ค่าวัสดุ อุปกรณ์ หน้า 14 เล่ม 122 ตอนพิเศษ 125 ง ราชกิจจานุเบกษา 3 พฤศจิกายน 2548

3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด เช่น ค่าเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนคณะกรรมการ โดยความเห็นชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ 32 ให้คณะกรรมการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บรักษาเงินของกิจการประปานำรายได้ของกิจการประปาฝากธนาคารในนามของกิจการประปาทั้งจำนวนภายในวันที่มีรายได้ ถ้าฝากในวันที่มีรายได้ไม่ทันให้นำฝากธนาคารภายในวันที่ทำการถัดไปทั้งจำนวน หากมีความจำเป็นจะต้องเก็บรักษาเงินไว้จ่ายในกรณีเร่งด่วนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการโดยความเห็นชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ในกรณีท้องที่ใดไม่มีธนาคารในพื้นที่ให้นำรายได้ดังกล่าวฝากคณะกรรมการเก็บรักษาเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ข้อ 33 ให้คณะกรรมการกำหนดตัวบุคคลในคณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินของกิจการประปาหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน

ข้อ 34 การเบิกเงินของกิจการประปาหมู่บ้านต้องร่วมลงลายมือชื่อในการเบิกจ่ายเงินอย่างน้อยสองคนของผู้มีอำนาจเบิกจ่าย

ข้อ 35 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดรูปแบบการทำบัญชีของกิจการประปาหมู่บ้านแก่คณะกรรมการ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ตรวจสอบการเงินและบัญชีในระยะเวลาตามที่เห็นสมควร หากพบข้อบกพร่องให้แจ้งคณะกรรมการดำเนินการแก้ไขเสียให้ถูกต้อง

ข้อ 36 ให้คณะกรรมการที่จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายของกิจการประปาหมู่บ้านรายงานให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่องการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษากระบวนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประปาภูเขาและเพื่อสร้างต้นแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาด้วยคนในชุมชน อาทิเช่น โครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบการบริหารงบประมาณ รูปแบบการบริหารการบำรุงรักษาระบบประปา และรูปแบบการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบของชุมชน โดยเก็บข้อมูลหลายวิธีได้แก่ การออกแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายตามแบบสอบถามในบทนี้จะกล่าวถึง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวม
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งหมด 680 ราย

โดยคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) คือ

สูตร $n = \frac{N}{1+Ne^2}$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือ ขนาดของประชากรทั้งหมด

e คือ ความคาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ + / – 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% จึงแทนค่าสูตรได้ดังนี้

แทนค่าสูตร $n = \frac{680}{1+ 680(0.10)^2} = 205$ คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 ราย แบ่งเป็นชาย 94 ราย หญิง 111 ราย โดยมีการสุ่มตัวอย่าง มีการกระจายตัวในการเก็บแบบสอบถามไปตามหมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1.	บ้านสางใต้	31	15
2.	บ้านสางเหนือ	43	21
3.	บ้านสันเวียงใหม่	23	11
4.	บ้านสันเวียงใหม่	23	11
5.	บ้านสันป่าค่าง	16	8
6.	บ้านงิ้วใต้	14	7
7.	บ้านงิ้วเหนือ	14	7
8.	บ้านสันบัวบก	27	13
9.	บ้านม่อนแก้ว	14	7
	รวม	205	100

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ทฤษฎีที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทำให้เข้าสู่ประเด็นการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปโดยใช้แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัยและจำนวนผู้อาศัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามการมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา
จังหวัดพะเยา โดยให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของตนเอง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจและพิจารณาตามเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

3. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยแล้วนำไปทดลองใช้กับสมาชิกที่เป็นประชากรเดียวกันแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อพิจารณาความชัดเจนของภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการตอบแบบสอบถาม

ขั้นดำเนินการตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนหลังการตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การนำข้อมูลมาประมวลผลนำคำตอบที่ประมวลแล้วมาสังเคราะห์ จากนั้นประมวลคำตอบสรุปยอดอีกขั้นหนึ่ง รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องกาบริหารจัดการระบบประภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาถึงการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะยา จังหวัดพะเยา วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบประปาภูเขา ตลอดถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ โดยใช้วิธีการออกแบบสอบถาม

การศึกษาโดยการออกแบบสอบถาม

เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามในการสอบถามและจดบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไว้เรียบร้อยแล้วล่วงหน้าเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) เพื่อศึกษาถึงการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารจัดการระบบประปาภูเขา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตลอดถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการระบบประปาภูเขา จากคณะกรรมการบริหารกิจการระบบประปาภูเขาตำบลบ้านสาง โดยศึกษาจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา จำนวน 205 ราย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามหมู่ที่ / บ้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. หมู่ที่ / บ้าน		
1) สางใต้	33	16
2) สางเหนือ	45	22
3) สันเวียงใหม่	23	11
4) สันเวียงใหม่	23	11
5) สันป่าค่าง	18	9
6) งิ้วใต้	12	6
7) งิ้วเหนือ	12	6
8) สันบัวบก	27	13
9) ม่อนแก้ว	12	6
รวม	205	100.00

จากตาราง 1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับหมู่บ้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่พบว่ามากที่สุดคือ หมู่ที่ 2 บ้านสางเหนือ คิดเป็นร้อยละ 22 รองลงมาคือ หมู่ที่ 1 บ้านสางใต้ คิดเป็นร้อยละ 16

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	94	46
2) หญิง	111	54
รวม	205	100.00

จากตาราง 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับเพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46

ตาราง 3 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
1) ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0
2) ประถมศึกษา	82	40
3) มัธยมศึกษา	58	28
4) ปวช.	12	6
5) ปวส. / อนุปริญญา	22	11
6) ปริญญาตรี	31	15
7) สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
รวม	205	100.00

จากตาราง 3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28

ตาราง 4 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพหลัก

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. อาชีพหลัก		
1) เกษตรกร	41	20
2) รับจ้าง	84	41
3) ค้าขาย	19	9
4) พ่อบ้าน/แม่บ้าน	41	20
5) ข้าราชการ	8	4
6) พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	4
7) อื่นๆ	4	2
รวม	205	100.00

จากตาราง 4 ผลการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพหลักพบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างร้อยละ41 รองลงมามีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 20 และอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 20

ตาราง 5 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย		
1) บ้านไม้หนึ่งชั้น	70	34
2) บ้านไม้สองชั้น	14	7
3) บ้านปูนหนึ่งชั้น	58	28
4) บ้านปูนสองชั้น	8	4
5) บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้	41	20
6) อื่นๆ	14	7
รวม	205	100.00

จากตาราง 5 ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะที่อยู่อาศัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้หนึ่งชั้น คิดเป็น ร้อยละ 34 รองลงมาเป็นบ้านปูนหนึ่งชั้น คิดเป็นร้อยละ 28

ตาราง 6 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะบ้านที่อยู่อาศัยปลูกเต็มพื้นที่หรือไม่

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการปลูกบ้านที่อยู่อาศัย		
1) เต็ม	84	41
2) ไม่เต็ม	121	59
รวม	205	100.00

จากตาราง 6 ผลการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการปลูกบ้านพบว่า ส่วนใหญ่ไม่เต็มพื้นที่ คิดเป็น ร้อยละ 59 รองลงมาเต็มพื้นที่ คิดเป็น ร้อยละ 41

ตาราง 7 แสดงจำนวนร้อยละของสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานะ		
1) หัวหน้าครอบครัว	80	39
2) ภรรยา	62	30
3) สามี	18	9
4) ลูก	41	20
5) อื่นๆ	4	2
รวม	205	100.00

จากตาราง 7 ผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานะของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 39 รองลงมาเป็นภรรยา ร้อยละ 30

ตาราง 8 แสดงจำนวนร้อยละของการใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัย		
1) พักอาศัยอย่างเดียว	178	87
2) ประกอบการค้า	30	15
3) ร้านค้าบริการ	8	4
4) อุตสาหกรรมในโรงงานหรือในครัวเรือน	8	4
5) ซ่อมเครื่องจักรเครื่องยนต์	0	0
6) หัตถกรรมในครัวเรือน	22	11
รวม	205	100.00

จากตาราง 8 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ใช้พักอาศัยอย่างเดียวคิดเป็นร้อยละ 87 รองลงมาใช้ประกอบการค้า คิดเป็นร้อยละ 15

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาในชุมชน

2.1 การใช้น้ำในปัจจุบันตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 9 แสดงจำนวนร้อยละของแหล่งน้ำที่ใช้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งน้ำจาก		
1) บ่อน้ำ	169	83
2) ห้วยหนองคลองบึงสาธารณะ	67	33
3) ประปาหมู่บ้าน	169	83
4) ประปาภูเขา	187	91
5) น้ำฝน	58	28
6) ประปาส่วนภูมิภาค	0	0
รวม	205	100.00

จากตาราง 9 ผลการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งน้ำที่ใช้ ส่วนใหญ่พบว่าใช้ประปาภูเขามากที่สุดคือ ร้อยละ 91 รองลงมาคือ ประปาหมู่บ้าน,บ่อน้ำ ร้อยละ 83

ตาราง 10 แสดงจำนวนร้อยละของคุณภาพและปริมาณน้ำ

รายการ	ดี		พอใช้		แย่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.คุณภาพและปริมาณน้ำ						
1) บ่อน้ำ	88	43	92	45	25	12
2) ห้วยหนองคลองบึง	137	67	37	18	31	15
3) ประปาหมู่บ้าน	25	12	164	80	16	8
4) ประปาภูเขา	14	7	164	80	27	13
5) น้ำฝน	172	84	27	13	6	3
6) ประปาส่วนภูมิภาค	0	0	0	0	0	0

จากตาราง 10 ผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพและปริมาณน้ำของบ่อน้ำส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับ พอใช้ ร้อยละ 45 ห้วย หนอง คลอง บึง ส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับ ดี ร้อยละ 67 ประปาหมู่บ้านส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับ พอใช้ ร้อยละ 80 ประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่า

อยู่ในระดับ พอใช้ ร้อยละ 80 น้ำฝนส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับดี ร้อยละ 84 ประปาส่วนภูมิภาคยังไม่การใช้จึงไม่สามารถวัดผลได้

ตาราง 11 แสดงจำนวนร้อยละของลำดับการใช้น้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ลำดับที่ 1		ลำดับที่ 2		ลำดับที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ลำดับการใช้น้ำ						
1) บ่อน้ำ	103	50	53	26	45	22
2) ห้วยหนองคลองบึง	0	0	8	4	0	0
3) ประปาหมู่บ้าน	76	73	82	40	49	24
4) ประปาภูเขา	27	13	57	28	84	41
5) น้ำฝน	0	0	4	2	27	13
6) ประปาส่วนภูมิภาค	0	0	0	0	0	0

จากตาราง 11 ผลการศึกษาเกี่ยวกับลำดับการใช้น้ำการส่วนใหญ่พบว่าใช้บ่อน้ำคิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือประปาหมู่บ้านคิดเป็น ร้อยละ 40

ตาราง 12 แสดงจำนวนร้อยละของวัตถุประสงค์การใช้น้ำ

รายการ	บริโภคดื่มกิน		ซักล้างอาบในครัวเรือน		เพราะปลูกการเกษตร		เพื่อธุรกิจในครัวเรือน		อื่นๆ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์การใช้น้ำ										
1.บ่อน้ำ	8	4	141	70	15	7	0	0	41	20
2.ห้วยหนองคลองบึงสาธารณะ	0	0	41	20	156	76	0	0	8	4
3..ประปาหมู่บ้าน	8	4	141	70	4	2	4	2	47	23
4)ประปาภูเขา	0	0	107	52	45	22	0	0	53	26

จากตาราง 12 ผลการศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การใช้บ่อน้ำส่วนใหญ่พบว่าใช้ซักล้าง อาบในครัวเรือน ร้อยละ 70 วัตถุประสงค์การใช้น้ำห้วยหนองคลองบึงส่วนใหญ่พบว่าใช้เพราะปลูกการเกษตร ร้อยละ 76 วัตถุประสงค์การใช้น้ำประปาหมู่บ้านส่วนใหญ่พบว่าใช้ซักล้างอาบในครัวเรือน ร้อยละ 70 วัตถุประสงค์การใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าใช้ซักล้างอาบในครัวเรือน ร้อยละ 52 วัตถุประสงค์การใช้น้ำฝนส่วนใหญ่พบว่าใช้บริโภคดื่มกิน ร้อยละ 78

ตาราง 13 แสดงจำนวนร้อยละมีค่าใช้จ่ายหรือไม่

มีค่าใช้จ่ายหรือไม่	บ่อน้ำ (ร้อยละ)	ห้วยหนองคลองบึง (ร้อยละ)	ประปาหมู่บ้าน (ร้อยละ)	ประปาภูเขา (ร้อยละ)	น้ำฝน (ร้อยละ)	ประปาส่วนภูมิภาค (ร้อยละ)
มี	76(37)	0(0)	121(59)	14(7)	0(0)	0(0)
ไม่มี	129(63)	205(100)	84(41)	191(93)	205(100)	205(100)
รวม	205(100)	205(100)	205(100)	205(100)	205(100)	205(100)

จากตาราง 13 ผลการศึกษาเกี่ยวกับมีค่าใช้จ่ายหรือไม่ พบว่าแหล่งน้ำที่มีการลงทุนย่อมมีค่าใช้จ่าย

2.2 ความคิดเห็นต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของประปาภูเขา

ตาราง 14 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของประปาภูเขา

รายการ	ระดับความพึงใจ									
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		พอใจบ้าง		น้อยที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ปริมาณน้ำประปาภูเขา										
1) ปริมาณน้ำประปาภูเขามีพอใช้	4	2	33	16	84	41	49	24	35	17
2)ความสม่ำเสมอในการไหลของน้ำประปาภูเขา	0	0	8	4	89	43	46	22	62	30
2.แรงดันน้ำประปาภูเขาเพียงพอต่อการใช้	0	0	8	4	80	39	80	39	37	18

จากตาราง 14 ผลการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อปริมาณน้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 41 รองลงมาคือพึงพอใจบ้าง ร้อยละ 24 ความพึงพอใจต่อความสม่ำเสมอในการไหลของน้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 43 รองลงมาคือพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 30 ความพึงพอใจต่อแรงดันน้ำประปาภูเขาเพียงพอต่อการใช้ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 39 รองลงมาคือพึงพอใจบ้าง ร้อยละ 39 ความพึงพอใจต่อความสะอาดน้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 41 รองลงมาคือพึงพอใจน้อยที่สุดร้อยละ 31 ความพึงพอใจต่อรสชาติ ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับพึงพอใจน้อยที่สุด ร้อยละ 41 รองลงมา คือพึงพอใจบ้างร้อยละ 39 ความพึงพอใจต่อความใสของน้ำ ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 34 รองลงมาคือพึงพอใจปานกลาง ร้อยละ 32

ตาราง 15 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ยินดีสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ยินดีสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา		
1) ยินดี	190	93
2) ไม่ยินดี	15	7
รวม	205	100.00

จากตาราง 15 ผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ยินดีสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่ายินดี ร้อยละ 93 และไม่ยินดี ร้อยละ 7

ตาราง 16 แสดงจำนวนร้อยละของการสนับสนุนโครงการจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การสนับสนุนโครงการจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา		
1) สนับสนุน	195	95
2) ไม่สนับสนุน	10	5
รวม	205	100.00

จากตาราง 16 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนโครงการจากสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าสนับสนุน ร้อยละ 95 และไม่สนับสนุน ร้อยละ 5

ตาราง 17 แสดงจำนวนร้อยละของการจ่ายค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำประปาภูเขา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.การจ่ายค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำประปาภูเขา		
1) 2 บาท/ลูกบาศก์เมตร	98	48
2) 3 บาท/ลูกบาศก์เมตร	35	17
3) 4 บาท/ลูกบาศก์เมตร	19	9
4) 5 บาท/ลูกบาศก์เมตร	53	26
รวม	205	100.00

จากตาราง 17 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการที่ใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าต้องการจ่าย 2 บาทต่อลูกบาศก์เมตรร้อยละ 48 และรองลงมาต้องการจ่าย 5 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ร้อยละ 26

ตาราง 18 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ที่ควรเป็นแกนนำโครงการ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ที่ควรเป็นแกนนำโครงการ		
1) ชาวบ้านทุกคน	84	41
2) ผู้บริหารเทศบาล	64	31
3) ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน	57	28
4) หน่วยราชการในจังหวัด	0	0
รวม	205	100.00

จากตาราง 18 ผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ที่ควรให้เป็นแกนนำโครงการส่วนใหญ่พบว่าต้องการให้ชาวบ้านทุกคนเป็นแกนนำ ร้อยละ 41 และรองลงมาต้องการให้ผู้บริหารเทศบาลเป็นแกนนำ ร้อยละ 31

ตาราง 19 แสดงจำนวนร้อยละของช่วงเวลาที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ช่วงเวลาที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด		
1) 06.00 น.– 12.00 น.	125	61
2) 12.00 น.– 18.00 น.	49	24
3) 18.00 น.– 00.00 น.	31	15
4) 00.00 น.– 06.00 น.	0	0
รวม	205	100.00

จากตาราง 19 ผลการศึกษาเกี่ยวกับช่วงเวลาที่มีการใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุดส่วนใหญ่พบว่าช่วงเวลา 06.00 น.–12.00 น.ที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61 และระดับรองลงมาช่วงระยะเวลา 12.00 น.–18.00 น.มีการใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด ร้อยละ 24

ตาราง 20 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ยินดีให้ความช่วยเหลือโครงการประปาภูเขา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้ยินดีให้ความช่วยเหลือโครงการประปาภูเขา		
1) ยินดี	190	93
2) ไม่ยินดี	15	7
รวม	205	100.00

จากตาราง 20 จากผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ยินดีสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่ายินดี ร้อยละ 93 และไม่ยินดี ร้อยละ 7

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น

1. ประชาชนตำบลบ้านสางส่วนใหญ่ยินดีจ่ายเงินในการสนับสนุนโครงการเพื่อใช้เงินทดแทนการใช้แรงงานของตนตามที่คนส่วนใหญ่กำหนด

2. ปรากฏว่าความพึงพอใจในปริมาณ คุณภาพ แรงดันน้ำระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด เกิดปัญหาหน่วยสูญหายในปริมาณมากขณะท่อน้ำแตกร้าว พบการลักรอบใช้น้ำเพื่อการเกษตรและการปลูกผัก

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีความคิดที่จะให้แกนนำมาจากผู้นำของรัฐเพราะยังขาดความรู้ด้านวิชาการและงบประมาณจึงส่งผลให้โครงการเป็นส่วนหนึ่งของรัฐเป็นผู้ดูแลต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยใช้การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) และเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (Interview Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 2 ประการคือ

1. เพื่อจัดให้มีกระบวนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประปาภูเขา

2. เพื่อสร้างต้นแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาด้วยประชาชนในชุมชน อาทิ โครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบการบริหารงบประมาณ รูปแบบการบริหารการบำรุงรักษาระบบประปาและรูปแบบการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำดิบของชุมชน

ประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ สมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาในตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 205 คน การศึกษาครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เนื่องจากผู้ศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาในการศึกษาวิจัย จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) คือการออกแบบสอบถามโดยผู้ตอบเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยาที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้ศึกษาวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นการใช้แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไว้เรียบร้อยแล้ว คำถามต่างๆ ได้กำหนดขึ้นเป็นแบบสอบถามขึ้นไว้ล่วงหน้าเป็นการสอบถามที่มีคำถาม และข้อกำหนดแน่นอนตายตัว ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลที่สำคัญตามประเด็นคำถามต่างๆ เป็นลำดับได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

จากแบบสอบถามการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาเกี่ยวกับหมู่บ้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่พบว่ามากที่สุดคือ หมู่ที่ 2 บ้านสางเหนือ คิดเป็นร้อยละ 22 รองลงมาคือ หมู่ที่ 1 บ้านสางใต้ คิดเป็นร้อยละ 16 ส่วนเพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นอัตราร้อยละ 46 ส่วนระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นอัตราร้อยละ 28 ส่วนอาชีพหลักพบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างร้อยละ 41 รองลงมามีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 20 และอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 20 ส่วนลักษณะที่อยู่อาศัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้หนึ่งชั้น คิดเป็น ร้อยละ 34 รองลงมาเป็นบ้านปูนหนึ่งชั้น คิดเป็นร้อยละ 28 ส่วนลักษณะการปลูกบ้านพบว่า ส่วนใหญ่ไม่เต็มพื้นที่ คิดเป็น ร้อยละ 59 รองลงมาเต็มพื้นที่ คิดเป็น ร้อยละ 41 ส่วนสถานะของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมาเป็นภรรยา คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนการใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ใช้พักอาศัยอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 87 รองลงมาใช้ ประกอบการค้า คิดเป็นร้อยละ 15

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาในชุมชน

การใช้น้ำในปัจจุบัน แหล่งน้ำที่ใช้ ส่วนใหญ่พบว่าใช้ประปาภูเขามากที่สุดคือ ร้อยละ 91 รองลงมาคือ ประปาหมู่บ้าน,บ่อน้ำ คิดเป็นร้อยละ 83 ระดับคุณภาพและปริมาณน้ำของห้วยหนองคลองบึงใน ร้อยละ 67 และ น้ำฝนในระดับ 84 ระดับคุณภาพและปริมาณน้ำระดับพอใช้ได้แก่ ประปาหมู่บ้านร้อยละ 80 ประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าร้อยละ 80 ระดับคุณภาพและปริมาณน้ำของประปาส่วนภูมิภาคยังไม่การใช้จึงไม่สามารถวัดผลได้

ลำดับการใช้น้ำการส่วนใหญ่พบว่าใช้บ่อน้ำคิดเป็นอัตราร้อยละ 50 รอง ลงมาคือประปาหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 40 วัตถุประสงค์การใช้น้ำฝนส่วนใหญ่พบว่าใช้บริโภคดื่มกินคิดเป็นร้อยละ 78 การใช้น้ำห้วยหนองคลองบึงส่วนใหญ่พบว่าใช้เพราะปลูกการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 76 การใช้น้ำประปาหมู่บ้านส่วนใหญ่พบว่า ใช้ซักล้าง อาบในครัวเรือนคิดเป็นอัตราร้อยละ 69 การใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าใช้ซักล้าง อาบในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 52 การใช้บ่อน้ำส่วนใหญ่พบว่าใช้ซักล้าง อาบในครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 69 มีค่าใช้จ่ายหรือไม่ พบว่าแหล่งน้ำที่มีการลงทุนย่อมมีค่าใช้จ่าย

ความคิดเห็นต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของประปาภูเขา

ประชาชนมีความพึงพอใจต่อปริมาณน้ำประปาภูเขา ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลาง คิดเป็นอัตราร้อยละ 41 รองลงมาคือพึงพอใจบ้างคิดเป็นร้อยละ 24 ความสม่ำเสมอในการไหลของน้ำประปาภูเขา ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ43 รองลงมาคือพึงพอใจน้อยที่สุดคิดเป็นอัตราร้อยละ 30 แรงดันน้ำประปาภูเขาเพียงพอต่อการใช้ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับที่ปานกลางคิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมาคือพึงพอใจบ้าง คิดเป็นร้อยละ 39 ความสะอาดน้ำประปาภูเขา ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมาคือพึงพอใจน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31 ความใสของน้ำ ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 32 รสชาติ ส่วนใหญ่พบว่าพึงพอใจในระดับพึงพอใจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา คือพึงพอใจบ้าง คิดเป็นร้อยละ 39 ประชาชนยินดีที่จะสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่ายินดี คิดเป็นร้อยละ 93 และไม่ยินดี คิดเป็นร้อยละ 7การสนับสนุนโครงการจากกลุ่มสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขา ส่วนใหญ่พบว่าสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 95 และไม่สนับสนุน คิดเป็น ร้อยละ 5 การจ่ายค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่าต้องการจ่าย 2 บาท/ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 48 และรองลงมาต้องการจ่าย 5 บาท/ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นอัตราร้อยละ 26 ผู้ที่ควรเป็นแกนนำโครงการ ส่วนใหญ่พบว่าต้องการให้ชาวบ้านทุกคนเป็นแกนนำ คิดเป็นร้อยละ 41 และรองลงมาต้องการให้ผู้บริหารเทศบาลเป็นแกนนำ คิดเป็นร้อยละ 31 ช่วงเวลาที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด ส่วนใหญ่พบว่าช่วงเวลา 06.00 น.– 12.00 น.ที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61 และรองลงมาช่วงเวลา 12.00 น.–18.00 น.ที่ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24ผู้ยินดีสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำประปาภูเขาส่วนใหญ่พบว่ายินดี คิดเป็นร้อยละ 93 และไม่ยินดี คิดเป็นร้อยละ 7

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ / ความคิดเห็น

3.1 ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงระบบน้ำประปาและการบริหารจัดการให้เป็นมาตรฐาน

3.2 การจัดตั้งควรเป็นความร่วมมือจากประชาชนและผู้นำชุมชน

3.3 การคิดอัตราการให้บริการควรเป็นลูกบาศก์เมตร

3.4 การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพน้ำ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากการชักนำของผู้นำชุมชน ซึ่งจะนำสู่การมีความร่วมไม่แท้จริงนำสู่ความล้มเหลวสอดคล้องกับ อคิน รพีพัฒน์ (2527) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจะต้องให้ประชาชนในท้องที่โครงการนั้นๆจึงประสบความสำเร็จในโครงการต่างๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

จีระพัฒน์ หอมสุวรรณ. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล กรณีศึกษาสภาตำบลในจังหวัดแม่ฮ่องสอนม.** วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. สาขาวิชาพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จังหวัดเชียงใหม่.

เฉลียว บุรีภักดี และนิศารัตน์ ศิลปเดช. (2545). **ชุดการศึกษาค้นคว้ารายวิชาทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). **เทคโนโลยีการศึกษาทฤษฎีและการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,

นิศา ชูโต, (2527). **การประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. ธรรมสารการพิมพ์.

ปนัดดา บรรเลง. (2548), **การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลนครเชียงใหม่ (พ.ศ. 2545–2549).** การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จังหวัดเชียงใหม่.

ศิริชัย กาญจนวาส. (2547). **ทฤษฎีการประเมิน.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมหวัง พิธียานวัฒน์. (2554). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,

อคิน ระพีพัฒน์.(2531). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.**พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่อง **การบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลศึกษาการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ของนิสิตปริญญาโท สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยพะเยา

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจะเก็บไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาในเชิงวิชาการเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้ตอบคำถามตามความเป็นจริง

3. แบบสอบถามนี้ใช้ 1 ฉบับต่อ 1 ครัวเรือน ให้เขียนเครื่องหมาย✓ลงใน □หรือเขียนข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4.แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

******** ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ********

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้น

1. บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
2. เพศ □1) ชาย □2)หญิง อายุ..... .....ปี
3. ระดับการศึกษา □1) ไม่ได้เรียนหนังสือ □2) ประถมศึกษา
   □3) มัธยมศึกษา □4) ปวช. □5) ปวส./อนุปริญญา
   □6) ปริญญาตรี □7) ปริญญาโท □8) สูงกว่าปริญญาโท
4. อาชีพหลัก □1) เกษตรกรเพาะปลูกพืชอะไร ..... บนเนื้อที่.....ไร่
   □2) รับจ้าง □3) ค้าขาย □4) พ่อบ้าน/แม่บ้าน
   □5) ข้าราชการ □6) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
   □7)อื่นๆ (ระบุ).....
5. รายได้จากอาชีพหลัก.....บาทต่อปี
6. อาชีพเสริม(ระบุ)..... มีรายได้เสริม .....บาทต่อปี

สภาพที่อยู่อาศัย

7.ลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย ☐1) บ้านไม้หนึ่งชั้น ☐2) บ้านไม้สองชั้น
☐3) บ้านปูนหนึ่งชั้น ☐4) บ้านปูนสองชั้น
☐5) ครึ่งตึกครึ่งไม้ ☐6) อื่นๆ (ระบุ).....

9. บ้านที่อยู่ปลูกเต็มพื้นที่หรือไม่ ☐เต็ม ☐ไม่เต็ม เนื้อที่โดยประมาณ...ตารางเมตร

10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมี.....คนท่านเป็นมีฐานะเป็น(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐1) หัวหน้าครอบครัว ☐2) ภรรยา ☐3) สามี☐4) ลูก ☐5) อื่นๆ(ระบุ).....

11. การใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐1) พักอาศัยอย่างเดียว ☐2) ประกอบการค้า ☐3) ร้านค้าบริการ
☐4) อุตสาหกรรมในโรงงานหรือในครัวเรือน☐5) ซ่อมเครื่องจักร/เครื่องยนต์
☐6) หัตกรรมในครัวเรือ

ส่วนที่ 2 รูปแบบบริหารจัดการระบบประปาภูเขาในชุมชน

1. การใช้น้ำในปัจจุบัน ✓ตอบมากกว่า 1 ข้อ

แหล่งน้ำจาก	คุณภาพและปริมาณ 1ดี 2พอใช้ 3แย่	ใส่เลขลำดับการใช้มากไปน้อย (1,2,3)	วัตถุประสงค์ในการใช้ ✓ตอบมากกว่า 1 ข้อ	ความหมายของวัตถุประสงค์	มีค่าใช้จ่ายหรือไม่ ✓
☐บ่อน้ำ	☐1 ☐2 ☐3		☐1 ☐2 ☐3 ☐ 4	1.บริโภคดื่มกิน 2. ซักล้าง อาบในครัวเรือน 3. เพาะปลูกการเกษตร 4. เพื่อธุรกิจ ในครัวเรือน	☐1มี ☐2ฟรี
☐ห้วย หนอง คลอง บึง สาธารณะ	☐1 ☐2 ☐3		☐1 ☐2 ☐3 ☐ 4		☐1มี ☐2ฟรี
☐ประปาหมู่บ้าน	☐1 ☐2 ☐3		☐1 ☐2 ☐3 ☐ 4		☐1มี ☐2ฟรี
☐ประปาภูเขา	☐1 ☐2 ☐3		☐1 ☐2 ☐3 ☐ 4		☐1มี ☐2ฟรี

□น้ำฝน	□1 □2 □3		□1 □2 □3 □ 4		□1มี □2ฟรี
□ประปาภูมิภาค	□1 □2 □3		□1 □2 □3 □ 4		□1มี □2ฟรี

2. ความคิดเห็นต่อคุณภาพน้ำและปริมาณของประปาภูเขา

รายการ	**ระดับความพึงพอใจ**				
	5(มากที่สุด)	4(มาก)	3(ปานกลาง)	2(พอใจบ้าง)	1(น้อยสุด)
1.ปริมาณน้ำประปาภูเขา					
1.1) ปริมาณน้ำประปาภูเขามีพอใช้					
1.2) ความสม่ำเสมอในการไหลของน้ำประปาภูเขา					
2.แรงดันน้ำประปาภูเขาเพียงพอต่อการใช้					
3.คุณภาพของน้ำประปาภูเขา					
3.1)ความสะอาดของน้ำประปาภูเขา					
3.2)รสชาติ					
3.3)ความใสของน้ำ					

3. รูปแบบการบริหารจัดการระบบประปาภูเขาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การให้บริการน้ำประปาของเทศบาลบ้านสางทั่วถึงใน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ ระบบประปาหมู่บ้านและระบบประปาภูเขาทั้งสองได้ก่อสร้างและบริหารจัดการด้วยเทศบาล แต่ด้วยเงื่อนไขกฎหมายการกระจายอำนาจที่พยายามกระจายบทบาทหน้าที่ให้บริหารจัดการบริการสาธารณะของท้องถิ่นเอง เช่น การบริหารรับจ่าย ตรวจสอบดูแล ด้วยคณะกรรมการของชุมชนเองโดยให้ เทศบาลเป็นหน่วยงานสนับสนุน ปัจจุบัน ระบบประปาหมู่บ้านที่บริหารด้วย

เทศบาลได้แก่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ส่วนหมู่ที่ 3,4,5 และหมู่ที่ 8 บริหารโดยคณะกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน ส่วนหมู่ 6,7 และ 9 ใช้ประปาภูเขาในส่วนของประปาภูเขาที่กระจายทั่วถึง ตั้งแต่หมู่ 1–9 และยังไม่มีการจัดเก็บค่าใช้จ่ายน้ำ จากเงื่อนไขการบริหารระบบประปาต้องทำโดยคณะกรรมการของตำบล ที่มาจากสมาชิกผู้ใช้น้ำและการใช้บริการประปาภูเขาหลังจากมีการแต่งตั้งกรรมการฯ ต้องมีการติดมาตรวัดปริมาณการใช้น้ำ คิดค่าธรรมเนียมน้ำ จัดหาบุคคลากรบริหารจัดเก็บรายรับจ่ายทุกอย่างล้วนแต่อาศัยความร่วมมืออย่างมากจากชุมชน เช่น การประชุมประชาคม การดูแลระบบเส้นท่อแต่ละครัวเรือน ซ่อมบำรุงมาตรวัดและค่าธรรมเนียนการใช้น้ำเป็นต้น และสิ่งที่ชุมชนจะได้รับจากระบบประปาภูเขาคือ ได้รับน้ำที่สะอาด ปริมาณสม่ำเสมอ ผลกำไรจากการดำเนินงานถูกหมุนเวียนกลับจ้างงานในชุมชนเช่น ซ่อมบำรุงเส้นท่อ จัดทำแนวกันไฟ เป็นต้น

ท่านเป็นส่วนหนึ่งของคนบ้านสางที่สามารถจะทำให้โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จได้

++

ก่อนที่ท่านจะตอบคำถามนี้ โปรดพิจารณาถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ น้ำที่เพียงพอสะอาด การจ้างงานในชุมชน จะกลับคืนสู่ครัวเรือนท่านเอง การตอบคำถามนี้จะไม่เป็นการผูกมัดกับผู้ตอบทั้งสิ้น เป็นเพียงความเห็นเพื่อไปวางแผนพัฒนาระบบประปาภูเขาต่อไป

1. ท่านยินดีที่จะสมัครเป็นสมาชิก “ผู้ใช้น้ำในระบบประปาภูเขา ” เพื่อบรรลุประโยชน์ที่กล่าวข้างต้นหรือไม่

☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี เพราะ..... (ข้ามตอบข้อ 5. ด้านล่าง)

2. การบริหารระบบประปาภูเขา จำเป็นต้องมีการใช้ทรัพยากร แรงงานคน เวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หากมีการขอความช่วยเหลือในโครงการดังกล่าว ท่านยินดีที่จะสนับสนุนช่วยเหลือหรือไม่(**การตอบไม่ใช่ข้อผูกมัดใดๆ**)

☐ สนับสนุน ☐ ไม่สนับสนุนเพราะ.....

3. ถ้าท่านยินดีสนับสนุนโครงการฯท่านจะทำอย่างไร(**ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ**)

☐ 1. จ่ายเป็นค่าธรรมเนียมในการใช้น้ำ ท่านคิดว่าอัตราที่เหมาะสมต่อการใช้น้ำ 1 ลูกบาศก์เมตร (1,000 ลิตร) คือ

☐ 2 บาท ☐ 3 บาท ☐ 4 บาท ☐ 5 บาท

☐ 2. ใช้แรงงานร่วมกิจกรรม.....วัน/เดือน

4. ท่านคิดว่าใครควรเป็นแกนนำโครงการ (กากบาท x ลงใน☐) และร่วมกับกลุ่มใดบ้าง (เช็ค ✓ลงใน☐ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ชาวบ้านทุกคน ☐ 2. ผู้บริหารเทศบาล ☐ 3. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน

☐ 4. หน่วยราชการในจังหวัด

5. พฤติกรรมของการใช้น้ำในแต่ละ 3 อันดับแรก(เรียงลำดับตัวเลข 1 ถึง 3 โดย 1 คือใช้มากที่สุด)

☐ 1) ใช้ในการอุปโภคบริโภค ☐ 2) ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ

☐ 3) ใช้ในการประกอบธุรกิจ ☐ 4) ใช้ในการเกษตร

☐ 5) ใช้ในงานอดิเรก ☐ 6) อื่นๆระบุ.....

6. ช่วงเวลาที่ท่านใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคมากที่สุด

☐ 1) 6.00 น. – 12.00 น. ☐ 2) 12.00น . –18.00น.

☐ 3) 18.00น. – 00.00 น. ☐ 4) 0.00 น – 6.00 น.

การมีประปาภูเขาจะทำให้ทุกครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาภูเขาสามารถลดค่าใช้จ่ายทางด้านสาธารณูปโภคได้บางส่วน

เนื่องจากการมีประปาภูเขาจำเป็นต้องมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายจำนวนมากดังนั้นจึงขอความร่วมมือจากท่านให้มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านการเงินให้แก่โครงการประปาภูเขาเพื่อจะนำเงินส่วนนี้ไปใช้เพื่อการเป็นค่าจ้างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

*__หมายเหตุ__ สถานการณ์ดังกล่าวได้ถูกสมมติขึ้นเพื่อเป็นสถานการณ์ที่คาดหวังจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ก่อนที่ท่านจะตอบคำถามนี้ โปรดพิจารณารายได้ของท่านประกอบด้วยและคำถามดังกล่าวไม่มีคำตอบที่ถูกผิดประการใด ฉะนั้นขอให้ท่านตอบคำถามต่อไปนี้ด้วยตัวเอง

ท่านยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือโครงการหรือไม่

☐ 1.ยินดี ☐ 2. ไม่ยินดีเพราะ.....

สำหรับท่านที่ตอบว่า “ยินดี”

ท่านยินดีจะช่วยเหลือในการสร้างประปาภูเขาโดยวิธีใด

☐ เงิน ท่านยินดีจะให้เงินช่วยเหลือในปริมาณ.....ต่อเดือน

☐ แรงงาน ท่านยินดีที่จะใช้แรงงานในการสร้างประปาภูเขา.....ต่อเดือน

สถานการณ์ ถ้าหากมีโครงการประปาภูเขาจำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียม(ค่าน้ำ)โดยท่านยินดีที่จะจ่ายในราคาเท่าไหร่

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ นามสกุล นายประหยัด มีเชื้อ

วัน เดือน ปี เกิด 20 มกราคม 2517

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 114 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านตุ่น อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ที่ทำงานปัจจุบัน กองช่าง เทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2555 ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

พ.ศ. 2549 หัวหน้าส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลาน อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 วศ.บ. (เทคโลยีอุตสหกรรม) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย